

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta . . . \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3-1242

Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CHelsea 3-1242

No. 296. — Štev. 296.

NEW YORK, SATURDAY, DECEMBER 19, 1936—SOBOTA, 19. DECEMBRA 1936

Volume XLIV. — Letnik XLIV

VEČJE UPANJE ZA OSVOBODITEV ČANKAJŠEKA

KOMUNISTIČNA ARMADA V KANSU SE JE BAJE PRIDRUŽILA ARMADI ČANKAJŠEKOVEGA ODVAJALCA

Diktator je poslal svojega odposlanca v Nanking. Naroča vladi, da se izogne sili. — Čankajšek je na varnem in zdrav. — Donald je pri Čjangu. — Čangtingven je prinesel lastnoročno Čankajškovo pismo.

NANKING, Kitajska, 18. decembra. — Uradni krogi imajo mnogo upanja, da bo general Čankajšek v kratkem oproščen, ko se je iz Siana v Nanking vrnil general Čangtingven z lastnoročnim Čankajškovim pismom.

Čangtingven je prinesel v Nanking Čankajškovo naročilo, da vlada preneha s sovražnostmi proti ugrabitelju maršalu Čanhsueliangu. Vsled tega pa je prišla vlada v veliko zadrego, ker je izjavila, da se pod sedanjimi razmerami ne bo zmenila za Čankajškovo povelja.

Vendar pa je bilo prodiranje vladne armade proti Sianu ustavljeno, da Čangtingven vladi pojasni, kakšnih okolščinah je našel Čankajška v Sianu. Ker je general Čangtingven Čankajškovo največji zaupnik, bo najbrže vlada sprejela diktatorjevo naročilo.

Čangtingvenovo poslanstvo pa ni v nikaki zvezi s poslanstvom W. H. Donald, ki igra vlogo zastopnika za Čankajškovo ženo, kateri je največ ležeče na tem, da je njen mož čimprej osvobojen, medtem ko smatra vlada za svojo prvo dolžnost, da ohrani svoj ugled brez ozira na ujetega Čankajška.

Položaj v Lančovu in v Kansu provinci povzroča vladi velike skrbi. Vse občevalne zveze so pretrgane, vsled česar se vlada boji, da se je komunistična armada v Kansu združila s 30,000 Čanhsueliangovimi vojniki.

ŠANGHAJ, 18. decembra. — Vladni krogi z večjim zaupanjem gledajo na položaj v Sianu, ko je maršal Čanhsueliang opetovano po radio pozival vlado v Nanking, da pošlje k njemu bivšega finančnega ministra T. V. Sunga in generala Kučutunga, da se pogajata z njim glede osvoboditve generala Čankajška.

Urad lista "The Times" je iz Šanghaja brzojavil Donaldu v Sian in je od njega prejel naslednji odgovor:

"Čankajšku se godi dobro, zanj je vse dobro preskrbljeno, dajejo mu popolno spoštovanje in živi udobno. Živim z njim. Zadeva bo rešena, kadar prideta T. V. Sung in Kučutung, če ju boji ne bodo ovirali. Poslušajte na radio poročila iz Siana."

Vladne čete se zadnje dni le počasi pomikajo proti Sianu, od katerega so oddaljene še 15 milj. Vlada ne namerava pričeti boja, dokler ne dobi ojačenj iz južnega Šensija.

Veliko presenečenje je zbudil nepričakovani prihod James Elderja v Nanking. Elder je prišel od Čanhsueliang, da vladi izroči njegove zahteve, ki se največ tičejo Japonske.

Elder je Čanhsuelingov prijatelj, je njegove starosti (nekaj čez 30 let) in je z njim rastel. Elderjev oče je bil nadzornik Peiping-Mukden železnice in je bil svetovalec Čanhsueliangovega očeta, maršala Čansolina, ki je bil umorjen leta 1928. Pozneje je Elder postal finančni upravitelj mladega maršala in je pogosto potoval v Ameriko, kjer je investirjal Čanhsueliangov denar, zlasti, odkar se je Japonska polastila Mandžurije.

NANKING, Kitajska, 18. decembra. — Poslujoči načelnik kitajske vlade H. H. Kung je po ra-

General Franco napada z druge strani

SENAT. ODBOR BO PREISKOVAL

Senatni odbor se bo lotil tega problema. — Zvezni odbor proti kompanijskim unijam v jeklarski industriji.

WASHINGTON, D. C., 18. dec. — Demokratiški senator Hatch, ki pri tem računa na popolno podporo vlade, je predlagal, da senat preišče problem brezposelnosti, da prouči njene vzroke in najde sredstva, s katerimi jo je mogoče stalno odpraviti. Z izjavo, da je brezposelnost najvažnejši problem ameriškega naroda, je Hatch naznanil, da bo predlagal preiskavo, ko se senat zopet sešane.

"Prepričan sem, da bomo stalno imeli gotovo število brezposelnih," je rekel senator. "H. Hopkins (WPA administrator) je izvršil veliko delo, toda to je bila samo zasilna pomoč. — Najti moram najboljše stalni načrt."

Hatch je član senatnega justičnega odbora, kateremu bo najbrže poverjena preiskava. Ta odbor je že v zadnjem zasedanju kongresa zagovarjal 30 ur dela na teden. Hatch je rekel, da bo maloga odbora dograt, kakšen učinek bo imelo skrajšanje dela na 30 ur na teden.

Labor Relations Board je pričel boj proti kompanijskim unijam pri Carnegie - Illionis Steel Corporation, ki je največja veja United States Steel Corporation. Trikrat je skušal odvetnik družbe razpravo preložiti, pa je bil vedno takoj zavrnjen. Razprava se je pričela in je bilo korporaciji naročeno, da bo konca januarja predložil svoj odgovor.

MUNICIJSKA TVORNICA PLAČALA BONUS

BERLIN, Nemčija, 18. dec. — Tovarna Siemens-Halske, ki je že lani dobila velika naročila za municijo in topove, je napravila tako velike dobičke, da je plačala svojim delavcem in uslužbenecem deset milijonov mark bonusa.

EKSPLOZIJA V MAJNI

LONDON, Anglija, 18. dec. — Sem so dospela poročila, da je v neki majni v bližini Kalkute (Indija) nastala strašna eksplozija. 150 rudarjev - domačinov je bilo usmrčenih.

dio rekel, da bo vlada vodila svojo kampanjo na meji Šensija z vso silo. — "Četudi vsi iskreno želimo, da bi bil general Čang rešen in da bi prišel na varno, vendar nikakor nečemo, da bi osebna varnost enega samega človeka ovirala normalni potek vlade," je rekel Kung.

HAMILTON BO OSTAL NA SVOJEM MESTU

Njegova prošnja za odstop je bila zavrnjena. Hamilton je po dolgi debati dobil zaupnico.

CHICAGO, Ill., 18. dec. — Na živahni seji narodnega republikanskega odbora je predsednik John D. Hamilton prejel nadštevilo zaupnico. Člani odbora so s 74 glasovi proti dvema glasovoma odklonili njegovo prošnjo za odstop ter so mu zopet poverili vodstvo stranke. Debata je trajala tri ure in pol.

Bilo je mnogo govorov za Hamiltona in proti njemu in čim ostrejši so bili napadi, tem zgovornejši so bili njegovi branitelji. Poglavitne točke debate so bile zahteve, da postane stranka bolj liberalna, in kritika stranke v njenem delovanju proti družabnim problemom. Ko je bil naznanjen izid glasovanja, je rekel Hamilton: "Zadovoljen sem. Svoje delo bom brez omahovanja nadaljeval."

Hamilton in njegov največji nasprotnik, Hamilton Fish iz New Yorka, sta si nato segla v roke.

"Republikanec sem, je rekel Fish," in bom z njim deloval. Hotel sem dobiti samo priljubljenost, da se temeljito izgovorim."

Fish je pričel debato z naslednjimi izjavami:

"Če se stranka ne liberalizira in manovo ne organizira, bo umrla. Hamilton je vodil boj proti družabnemu zavarovanju, s čemur je udaril po glavi milijone delavcev. Sel je v Boston in je tam imel govor, s katerim je odtujil milijone ljudi. Pokazal je, da so njegovi delavci še iz stare garde."

"Republikanci smo četrt stoletja za časom. Delavci se politično ravno tako zanimajo, kot vsakdo drugi. Po njihovem mnenju se je republikanska stranka udinjala kapitalistom."

ANGL. RADIKALNE STRANKE KE PROTI FAŠISTOM

LONDON, Anglija, 18. dec. — Angl. komunistična stranka, neodvisna delavska stranka in socialistična liga so osnovali združeno fronto proti fašizmu. Programi strank se ne bodo spremenili, ko bo pa treba nastopiti proti fašizmu, bodo nastopile skupno.

GREENOVO SVARILO

Delavska Federacija bo zahtevala premembo ustave. — Zahteva, da sodišče potrdi postavbo za socialno varnost.

WASHINGTON, D. C., 18. decembra. — Predsednik American Federation of Labor, W. Green, bo vodil boj za premembo ameriške ustave, ako bo zvezno najvišje sodišče razveljavilo postavbo o socialnem zavarovanju ali pa postavbo o delavskih odnosih.

"Ako ne moremo jamčiti za socialno postavbo, tedaj predlagam, da je ustava premenjena in dobi kongres večjo oblast," je rekel Green. "In jaz sam bom storil vse, da pomagam temu gibanju."

Green je rekel, da bodo delavci čakali, dokler najvišje sodišče ne odloči o usodi postavbe.

Green je rekel, da se bo delavska federacija potegovala za sprejem Wagnerjeve postavbe glede delavskih stanovanj, za postavbo o socialnem zavarovanju in za 30-urno delo na teden.

SPORAZUM MED ITALIJO IN ANGLIJO

Med obema državama je bila sklenjena sredozemska pogodba. — London pravi, da je poročilo prenapljeno.

RIM, Italija, 18. decembra. — Iz zanesljivega vira prihaja poročilo, da je prišlo med Anglijo in Italijo do sporazuma glede status quo v Sredozemskem morju. Do sporazuma je prišlo v Londonu in bo glede tega v kratkem sestavljen zapisnik.

Italija se je baje odpovedala svoji nameri, da bi bilo teritorialno vojaško ravnotežje v zapadnem Sredozemskem morju premenjeno. S tem je rečeno, da Italija ne želi dobiti pod svojo oblast Balearskih otokov, ali kakšnega drugega španskega ozemlja.

Obe državi ste si tudi medsebojno zajamčili svobodno zvezo po Sredozemskem morju in skozi Sueški kanal proti vzhodu. Ravno tako ste se pogodili glede vojaških sil v Libiji in Egiptu.

LONDON, Anglija, 18. dec. — Nek zastopnik angleške vlade je izjavil, da se že nekaj časa vrše pogajanja med Anglijo in Italijo za sporazum v Sredozemskem morju, dodal pa je, da še ni prišlo do nikakega sporazuma. O tozadevnih poročilih iz Rima je rekel vladni zastopnik, da so prenapljena.

OFENZIVA NA SEVEROZAPADU JE BILA SLEDNJIČ USTAVLJENA

MADRID, Španska, 18. decembra. — Vse zanimanje v bojih za Madrid je sedaj obrnjeno na okolico Guadalajare, kjer se armada generala Franca polagoma približuje vladni črti. V tem kraju sploh še ni bilo pravih bojev, sedaj pa vladno poročilo prvič omenja artilerijske boje pri Taraceni blizu Guadalajare.

LAHI UJELI SELASSIJEVEGA BRATRANCA

Addis Ababa naznanja, da je bil ras Imeru ujet. Dedžas Unduoson Kassa je bil ustreljen.

RIM, Italija, 18. decembra. — Kot pravi neko italijansko poročilo iz Addis Ababe, je bil bivši mogočni poglavar province Gojam in bratranec mezagotavlja, da je bil ras Imeru ujet. Italijanski poveljnik zagotavlja, da je bil ras Imeru zadnji poglavar večjega abesinskega plemena, ki se je upiral italijanskemu gospodstvu.

Takoimenovana "druga kampanja" je prinesla pod italijansko oblast več sto kvadratnih milj abesinskega ozemlja. Neko drugo poročilo tudi pravi, da je bil dedžas Unduoson Kassa, sin rasa Kase, ki je vodil obrambo Tembien pokrajine, 14. decembra ustreljen. Italijanskim četam se je predal v bližini Gojama samo da bi mogel iz njihovega tabora tem uspešnejše voditi vstajo.

Druga poročila o zmaganih prihajajo iz province Caffa in Arusi. V Cereer okraju so uporniki izročili 26,000 pušk in 112 strojinic.

VOJVODA AOSTA PRI HITLERJU

BERLIN, Nemčija, 18. dec. — Nemški kancler Hitler je sprejel danes v avdienci italijanskega vojvodo Aosta, divizionarja italijanske zračne sile. Pred njim je bil pri njem Alvarez de Estrada, poslanik španskega fašističnega generala Franca.

OSSIETZKY V PRIVATNEM SANATORIJU

BERLIN, Nemčija, 17. dec. — Nemški pacifist Carl von Ossietzky, ki je dobil letošnjo Nobelovo mirovno nagrado, in katerega je imel Hitler dve leti zaprtega v koncentracijskem taborišču, se nahaja v nekem privatnem sanatoriju nedaleč od Berlina.

V koncentracijskem taborišču se ga je lotila jetika, toda zdravniki pravijo, da se mu obrača na bolje.

Težko je vedeti, ako mogoče general Franco namerava sedaj udariti na Madrid s severozhoda. Vladne čete so pripravljene tudi na ta napad.

General Franco je mogoče nameraval s svojimi neprestanimi napadi s severozapada odvrniti pozornost vladnih čet od močnega napada s severovzhoda.

Boji na severozapadu od Madrida še niso prenehali, dasi nekoliko ponehujejo. Fašisti že četrty dan napadajo Boadilla del Monte in boji se nadaljujejo.

MADRID, Španska, 18. dec. — Obrambno poveljstvo v Madridu prvič poroča o Nemcih, ki so bili ujeti v bojih okoli Boadilla del Monte, sedem milj od Madrida.

"Nekaj Nemcev je bilo ubitih, nekaj ranjenih, nekaj pa ujetih," pravi republikansko vojaško poveljstvo.

"Okoli Escoriala so se boji zopet ponovili in fašisti z vso silo skušajo zasesti cesto, ki vodi v Escorial. Toda Nemci so se ravno tako prepričali, da vladne čete ni mogoče prebiti, kot so se prepričali Marokanci.

HENDAYE, Francija, 18. decembra. — Iz Madrida prihaja poročilo, da je španska vlada prepričana, da fašistov ne bo mogoče premagati brez tuje pomoči.

Nemčija in Italija sta s tem, da ste priznali Francovo vlado, španski vladi zadali hud udarec in ravno v času, ko se je vojna sreča pričela nagibati k braniteljem Madrida.

Vlada je prepričana, da sama Rusija ne more rešiti Madrida in španske republikanske vlade.

ROJAKI, NAROČITE!

SLOVENSKO - AMERIKANSKI KOLEDAR za leto 1937 Stane 50c
BLAZNIKOVA PRATIKA za leto 1937. Stane 25c
ŠTIRI KNJIGE VODNIKOVE DRUŽBE za leto 1937. — Stanejo \$1.50

Naročili smo tudi knjige MOHORJEVE DRUŽBE (stanejo \$1.50) in ko jih dobimo, bomo objavili v listu.

KNJIGARNA "Glas Naroda"
216 W. 18th Street
New York City

"Glas Naroda"

(A Corporation)

Owned and Published by

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

Frank Sakur, President

L. Benedik, Trezor.

Place of business of the corporation and addresses of above officers:

116 West 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"

(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Za celo leto velja za Ameriko in	Za New York za celo leto	\$7.00
Kanado	Za pol leta	\$3.50
Za pol leta	Za inozemstvo za celo leto	\$7.00
Za četrt leta	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.00

Doplat brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagoviti pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredni nedelji in praznikom

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.
Telephone: OHelsea 3-1242

FRANCU SLABA PREDE

Uradniki španske vlade so zaslišali več ujetih fašističnih častnikov. Po njihovih izjavah sodijo, da generalu Francu silno slaba prede.

Neuspehi zadnjega časa so njegovo vojaštvo zelo demoralizirali. Dejstvo, da je madridskim četam uspelo prebiti obroč krog Madrida ter prodreti osemdeset milj daleč proti jugozapadu, kjer grozi sedaj nevarnost, da padejo fašistom za hrbet, je porazno vplivalo na vso Francovo armado.

Jedro Francove armade tvorijo Maročani in španske tajske legije. Znano je, da so te čete zelo uporabne za nagle udare, toda so premalo vzdržne in nesposobne za trdovratne boje v postojankah. Razentega ti vojaki, navajeni na afriško podnebje, zelo trpe zaradi mraza, ki ga ne morejo prenašati.

Po mnenju vojaških strokovnjakov je baš ta okolnost povzročila poraz fašistov pred Madridom in nazadovanje Francovih čet.

Ostanek Francove armade tvorijo miličniki, sestavljeni iz fašistične mladinske organizacije. To je povečini poldorasta mladina, ki se sicer rada navdušuje na zborovanjih, za bojevanje je pa nesposobna. Ti oddelki so doslej v glavnem služili za parade in so jih uporabljali le v zaledju, kjer ni bilo nevarnosti.

Redno vojaštvo je povečini padlo že v bojih prvih tednov, ko general Franco še ni imel Maročanov, tako da sedaj nima zanesljive opore v svoji armadi.

Po izjavah ujetih fašističnih častnikov vlada v Francovi armadi velika znešnjava.

Na raznih krajih je prišlo do očitnega upora, ker vojaki stradajo in prezebajo ter nočejo več iti v boj.

Posebno resni upori so izbruhnili v la Caruni, Sevillji in Cordobi, kjer je prišlo do krvavih uličnih borb.

General Franco je bil zaradi tega prisiljen velik del svojih čet umakniti iz prednjih vrst ter jih poslati nazaj, da si odpomorejo ter da se poleže razburjenje, ki je zavladovalo med njimi.

Vrhovno poveljstvo vladne armade skuša sedaj izkoristiti položaj in je vrglo v boj vse razpoložljive čete, da bi zadalo generalu Francu odločilni udarec.

Vlada se več ne boji za Madrid in smatra, da je tu general Franco že doživel poraz.

Onim, ki so se motili glede državljanstva.

V zvezi s prošnjami za starostno pokojnino se tuptam dogaja, da inozemec, ki se hoče poslužiti zgoraj omenjene pravice do skrajšanega postopanja, mora pokazati, da je pred 1. 1920 izvrševal pravice ameriškega državljanstva — da je volil, da je imel kako javno službo, da je služil v poroti itd. Izvrševanje volilne pravice je razmeroma lahko dokazati, kajti volilni zapisniki sežejo mnoga leta nazaj; težje pa je to za ženske, ki so dobile volilno pravico še le v avgustu 1. 1920, daš v nekaterih državah so se smele vdeleževati mestnih volitev še poprej. Pred 1. 1920 pa je prav malo žensk bilo v kaki javni službi ali je na kak drugi način izvrševalo pravice državljanstva. Zato ni verjetno, da se mnogo tujerodk more poslužiti državljanstva.

Čakati na naturalizacijo, zlasti ako kdo nima niti prvega papirja, je dolga stvar, zlasti pa, ako je človek star in potreben. V nekaterih takih slučajih pa nudi naturalizacijski zakon nekako "bližnjico" do naturalizacije ob danih pogojih. Pod pododstavkom 10. odstavkom 4. zakona od 29. junija 1906 z dodatnimi spremembami vred sme inozemec, ki je stanoval v Združenih državah med julijem 1915 in junijem 1920 in ki v tej dobi ali poprej se je pomotoma smatral za ameriškega državljan in je v dobri veri izvrševal državljanske pravice, zaprositi za drugi papir, pa mu ni treba imeti prvega papirja. Kdorkoli odgovarja pogojem te določbe, more postati državljan v štirih ali petih mesecih, mesto da bi čakal, kot je običajno, dve leti in pol.

Da je pa vpravičen do te skrajšane poti do državljanstva mora inozemec dokazati, da je imel precej tehten razlog smatrati sebe za državljan in da je bil v dobri veri, ko je izvrševal pravice takega državljanstva. Naturalizacijsko sodišče, na primer, ne bi bržkone priznalo te pravice človeku, ki bi trdil, da se je smatral za ameriškega državljan, ker je prišel v to deželo kot otrok. Na drugi strani, ako bi kdo trdil, da mu je oče povedal, da je ameriški državljan, ali da se spominja, da je njegov oče izvrševal volilne pravice, bi dotični bržkone odgovarjal predpogojem za skrajšane postopanje. So pa še drugi razlogi, zakaj bi se kdo pomotoma smatral za ameriškega državljan. Sodišče v vsakem slučaju sodi po tehtnosti podanih razlogov.

Socijalizem in demokracija sta nepremagljiva.

Na kongresu komunistične stranke je Stalin v obširnem govoru razložil novo sovjetsko ustavo in zavrnil zlasti vse inozemske kritike. Med drugim je dejal:

Nova sovjetska ustava izhaja iz predpostavke, da so delovni razredi na krmilu, da pripada državno vodstvo družbe (diktatura) delavskemu razredu kot vodilnemu v družbi in da je ustava potrebna, da se utrdi družbin red, spremljiv za delovne sloje. Nova sovjetska ustava je globoko mednarodna ker izhaja iz popolne enakopravnosti vseh narodov in ras, ki morajo imeti enake pravice gospodarskega, družabnega in kulturnega življenja. Nadalje posebnost te nove ustave je dosleden, do skrajnosti izveden demokratizem. Po novi ustavi ni aktivnih ali pasivnih državljanov. Ustava ne pozna razlike med moškimi in ženskami, med trajno naseljenimi in priseljenci, med premožnimi in siromašnimi, izobraženimi in neizobraženimi. Pozna samo osebnostne vrline in osebno delo, ki določajo položaj vsakega državljanstva.

Meščansko kritiko nove ustave je treba odkloniti, kajti fašistični tisk je hotel to ustavo enostavno zamolčati. Druga skupina kritikov označuje predlog nove ustave za kos papirja, za prazne obljube. Pravi o njem, da je to samo manever in da v sovjetski Rusiji ni mogel nastati boljši predlog, ker sovjetska Rusija ni država, tem

NE, ki nameravajo razveseliti svoje v domovini za Božič s kakšnim denarnim darilom, opozarjamo, da je treba poslati pošiljatev po kablu, če hočejo, da bo za praznike dostavljena. — Pristojbina za kabel znaša \$1.

Potniški Oddelek
"Glas Naroda"
216 W. 18th Street
New York City

ževati pravice do skrajšanega postopanja po zgoraj omenjeni določbi zakona.

več samo zemljepišni pojem. Tipičen predstavnik te skupine je — čeprav se sliši to čudno — pol-uradni berlinski list "Deutsche diplomatisch-politische Korrespondenz". Temi gospodom je sovjetska Rusija že dolgo trn v peti. Jeze se, da sovjetska Rusija ne samo enostavno obstoja, tudi raste, se krepi, da je pripravila nov osnutek ustave, ki vzpodbuja duha in prinaša zatiranim razredom nove nade. Kakšna dežela je to? Tako kriče ti gospodje. S kakšno pravico obstoja? In če je bila odkrita v oktobru 1917, zakaj bi ne mogla biti prikrita, da bi ne ostala od nje niti senca? In ko so to rekli, so se tudi zopet odločili prikriti sovjetsko Rusijo in zdaj javno oznanjajo da sovjetska Rusija ni več država in da ni nič drugega, nego navaden zemljepišni pojem.

Na trditve, da je sovjetska ustava prazna obljuba, lahko odgovorimo s sklicanjem vste nepobitnih dejstev. Kakor je ustanovitev diktature proletariata po padu buržoazije leta 1917, dalje likvidacija razreda bogatih kmetov, razlastitev kapitalistov, proglas, da so banke, delavnice, tovarne, železnice in druga produkcijska sredstva socialistična last, pri čemer so bili postavljeni na čelo teh podjetij najboljši ljudje iz delavskega razreda.

Poljedelstvo daje v svoji novi organizaciji poldrugokrat

več pridelkov nego pred vojno, industrija izdeluje osemkrat toliko kakor pred vojno in narodni dohodki so se zelo pomnožili. Vse to so dejstva in ne prazne obljube. Pravica do dela, do oddiha in izobrazbe je bila izpremenjena v dejanje, enako je pa bila tudi zajemena splošna, neposredna in enaka volilna pravica pri tajnem glasovanju državljanov. Taka je resničnost nazvali evsemu čvekanju gospodov iz nemškega poročevalskega urada.

Tretja skupina je pripravljena priznati nekatere ugodnosti nove ustave. Dvomi pa, ali bo mogoče uresničiti njene teze. To so skeptiki, ki so povsod. Življenje je pa dokazalo, da so doživeli polom skeptiki, ne pa boljševiski.

Četrta skupina kritikov označuje ustavo za korak na desno, odstop od diktature proletariata in likvidacijo boljševiškega režima. V tej skupini so nekateri poljski in deloma tudi ameriški listi.

V zadnji skupini kritikov so tisti, ki izjavljajo, da se ne bo nič izpremenilo na dosedanjem stanju in da ostane diktatura delavskega razreda nedotaknjena, da ne bo dovoljena svoboda političnih strank. Treba je priznati, da osnutek ustave res pušča v veljavi režim diktature enako kakor sedanji vodilni položaj komunistične stranke, kar je pa prednost, a ne nedostatek nove ustave.

Številnost strank in torej tudi svoboda strank mora obstojati samo v taki družbi, kjer ni nasprotujočih si razredov. V sovjetski Rusiji sta pa samo dva razreda: delavci in kmetje. Njuni interesi si niso sovražni, temveč nasprotno zelo prijateljski in zato v sovjetski Rusiji ni tal za obstoj večjih strank, temveč samo za eno, komunistično stranko. Ker vlada v sovjetski Rusiji demokracija v enaki meri za vse, sledi iz tega da v novem osnutku niso bili porušeni temelji demokratizma. Nova sovjetska ustava bo na vsem svetu edina demokratična ustava brez kakršnihkoli omejitev.

OGLASI naj se

LAVRENCE SHERTZ, doma iz vasi Studeno pri Postojni. Kdor kaj ve o njem je naprosen, da piše meni: Ivana Bruselj, 286 — 9th Ave., New York, ali pa bratu Matiji Sirca, Studeno No. 10, p. Postume, Grote, Italia. (3x)

Advertise in
"Glas Naroda"

Peter Zgaga

ŠKOTJE

Vsak narod ima svoje izrazite lastnosti.

Slovenci ljubijo petje in pijačo, Hrvatje so govorniki in politiki. Srbi so vojaki, Nemci ošabni, Francozi kavalirski, Španci vročerkvni, Italijani bojazljivi. Škotje so pa stiskači, da jim ni para na svetu.

O škotski skoposti kroži vsepolno bajk in pripovedk. Nekateri v naslednjem navajam:

MacDuffy je kupil v drogeriji nekaj drobnarij. Ko je odhajal iz trgovine, je po nerednosti prevrnil steklenico jodove tinkture. Rjava tekočina se mu je razlila po obleki. Hitro je stopil k vratom.

"Saj se vam ni treba bati," je dejal drogist. "Steklenico ne bom nič računala."

"Saj se tukaj nič ne bojim," je odvrnil Škot. "Samo domov bom tekla, da se bom hitro urezal v prst!"

Bogat škotski podeželski plemeč je hudo obolel. Sredi noči je njegova žena poklicala najboljšega zdravnika iz mesta. Med najhujšim dežjem je naposled zdravnik prišel. Pozvonil je in tedaj se je odprlo okno. Škotova žena je pogledala na cesto in vzkliznila:

"Nič se ne trudite, gospod doktor. Zdi se mi, da je že umrl."

Škot je jedel s svojim znancom v najboljšem hotelu.

Ko je prišel plačilni natakaz z računom, je Škot odločno vzkliznil: "Sem pojditel! Jaz bom plačal zapitek!"

Naslednji dan so brali ljudje v časnikih: "Škot je umoril trebnjčaka!"

"Zakaj pa ste tako slabe volje, mister John? Saj ste vendar zadeli v loteriji največji dobiček."

"Oh, veste, dve srečki sem imel. Zadel me pa jezi, da sem zagnal stran denar za tisto srečko, ki ni nič zadela."

"Kje pa imate poročni prstan?"

"Ta teden ga nosi moja žena!"

Na Škotskem so živeli trije bratje. Eden izmed njih je že pred davnimi leti odpotoval v Ameriko. Pred kratkim pa se je vrnil domov. Obogatel je. In doma sta ga čakala dva brata, ki sta imela oba dolgo brado.

"Za božjo voljo, kakšna pa sta?" se je prestrašil Škot, ko ju je zagledal. "Kako, da sta si pustila brado rasti?"

"Več, ljubi brat," sta odvrnila oba v en glas, "kaj pa nama je ostalo drugega, ko si pa pred tridesetimi leti vzel brittev s seboj v Ameriko!"

Škot je moral svojemu odvetniku nekaj pisati. Papir je še imel. Koverta pa je dobil vso zmečkano in umazano. V opravičilo je Škot omenil v pismu tole:

"Zelo mi je žal, da boste dobili zmečkano in umazano koverta. Toda ko sem vrgel pismo v nabiralnik, je bila še nova."

O nekem Škotu, ki je bil prav skop, pravi, da ni več navijal ure, ker je stanoval blizu cerkve in je slišal cerkveno uro. Tapete je samo pribil na steno, da bi jih lahko snel, če bi se selil. Bradavica na tihniku mu je služila namestu gumba za ovrtnik. Da je prihranil nekaj žrnila, ni delal pik na "i". To je bil menda tisti, ki se je splazil v prijateljevo stanovanje, ker se je tam lahko brezplačno zastrupil s plinom.

DENARNE POŠILJATVE

Denarna nakazila izvršujemo točno in zanesljivo po dnevnem kurzu.

V JUGOSLAVIJO			V ITALIJO		
Za \$ 2.55	Din. 100		Za \$ 6.50	Lir 100	
\$ 5.00	Din. 200		\$ 12.25	Lir 200	
\$ 7.20	Din. 300		\$ 30.00	Lir 500	
\$ 11.70	Din. 500		\$ 57.00	Lir 1000	
\$ 23.00	Din. 1000		\$ 112.50	Lir 2000	
\$ 45.00	Din. 2000		\$ 167.50	Lir 3000	

KER SE CENE SEDAJ HITRO MENJAJO SO NAVEDENE CENE PODVRŽENE SPREMEMBI GORI ALI DOLI

Za izplačilo večjih zneskov kot zgoraj navedeno, bodisi v dinarjih ali lirah, dovoljujemo še boljše pogoje.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIH

Za izplačilo \$ 5.— morate poslati	\$ 5.75
\$ 10.—	\$ 10.25
\$ 15.—	\$ 15.—
\$ 20.—	\$ 20.—
\$ 30.—	\$ 30.—
\$ 40.—	\$ 41.25
\$ 50.—	\$ 51.50

Prejemnik dobi v starem kraju izplačilo v dolarjih:

NUJNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO PO CABLE LETTER ZA PRISTOJNO \$1.—

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
"Glas Naroda"

516 WEST 18th STREET

NEW YORK, N. Y.

NAZNANILO IN ZAHVALA

Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem prežalostno vest, da nam je neusmiljena smrt po kratki in mučni enodnevni bolezni pljučnici izrgala iz naše srede ljubljeno soproga in očeta —

Marko Rupnik

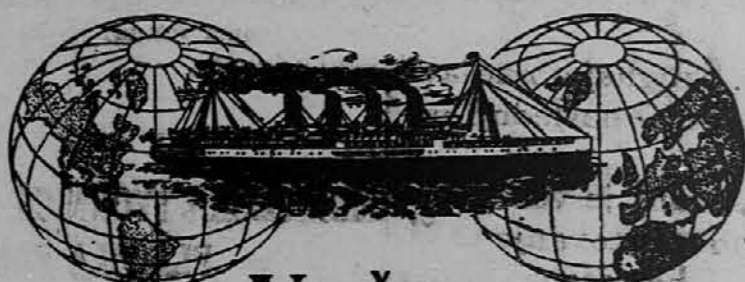
Umrli je 4. dec. 1936; rojen je bil v vasi Novi svet pri Logatcu. Ob času smrti je bil star 49 let in 8 mesecev. Pokopani je bil po katoliških obredih na sv. Ane pokopališču na Castle-Shannon, Pa.

Srečno lepo se zahvalimo za darovane vence in cvetlice vsem družinam in posameznikom: društvu št. 427 SNP.; in članom, ki so čuli pri njegovi krsti; društvu št. 153 KSKJ.; Local Union No. 5085; šolskim otrokom 4. in 8. razreda; Mr. in Mrs. Tom Matosh, Mr. in Mrs. Michael Platusit, Mr. in Mrs. Angelo Pantanella, Mr. in Mrs. Louis Gorsic, Mr. in Mrs. Peter Rupnik, Mr. in Mrs. Gasper Drasler iz Waukegan, Ill., Mr. in Mrs. Frank Černuta, Mr. Angelo Agattiaz, Mr. Anton Rupnik. Hvala pevskemu zboru "Bled" iz Library, Pa., za darovane cvetlice in za žalostinke ob odprtem grobu. Lepo se zahvalimo tudi vsem, ki ste ga spremlili na zadnji poti. Prosim, da mi oprostite, če sem mogoče kako ime prezrla. Še enkrat moja najlepša hvala za vse, kar koli ste nam storili dobrega in nas tolažili v urah žalosti.

Tobi pa, dragi soprog in oče, želimo, počivaj v miru.

Zalujoči ostali:

IVANA RUPNIK, soproga;
ANICA, hči; ERNEST M., sin. — Vsi v Coverdale, Pa.
JOHAN, ANTON in PETER, bratje tu v Ameriki.
V stari domovini mati KATARINA RUPNIK,
sestra in več bratov.

Važno za potovanje.

Kdor je namenjen potovati v stari kraj ali dobiti koga od tam, je potrebno, da je poučen v vseh stvareh. Vred našo dolgotrajno skušnjo vam zanesljivo dati najboljša pojasnila in tudi vse potrebne preskrbe, da je potovanje udobno in hitro. Zato se zaupno obrnite na nas za vsa pojasnila.

Mi preskrbimo vse, bodisi prošnje za povratna dovoljenja, potni liste, vize in sploh vse, kar je za potovanje potrebno v najhitrejšem času, in kar je glavno, za najmanjše stroške.

Nedržavljan naj ne odlašajo do zadnjega trenutka, ker preden se dobi iz Washingtona povratno dovoljenje, REFENTRY PERMIT, trpi najmanj en mesec.

Pišite torej takoj za brezplačno navodila in zagotavljanje vam, da boste poceni in udobno potovali.

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(Travel Bureau)
216 West 18th Street
New York, N. Y.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

BOŽIČNA NOČ NA MONTE LONGARI

Spomini vojnega invalida.

Težki sivi oblaki so nepremično viseli nad debelo zasneženim gorovjem. Burja je ječala in piskala otožno pesem; z neba pa so se usipale goste snežinke ter popolnolevale belo odejo, s katero so bile pokrite skale in čeri tirolskih vrhov.

V dolinah je že vlegel mrak, a tudi na skalnatih vrhovih v nebo kipečih snežnikov se je krčila ter bolj in bolj pojemala svetloba dneva.

Svečan mir je zavladal po postojanki baterije. Še pred četrt ure je hrumela bitka, topovi so grmeli, da so se tresla tla, granate ječale skozi sive oblake — sovražnik je napadal, — bil je odbit. Topovi so zdaj molčali, topničarji se razšli. Utihnila so klic, zamrla so po velja.

S topničarjem Piebrom, mladim 19-letnim fantom sva čistila top in hitela z delom, ker je naša noč priganjala.

"Ah, pustiva, saj je dobro in sveti večer je nocoj" — se mu bolešno izvije iz prsi.

Od prvih dveh haubic, ki sta stali nekoliko nižje od ostalih, prideta: kaprol Wobl in predmojster Christandl.

"Kaj še nisi gotov?" vpraša Wobl, ko pride do naju.

"Tako je bova! Kar malo počakaj, greva skupaj." S Piebrom sva že zagrnjala top z veliko plabto, zastavila krog njega maskirungo, vrgla še par smrekovih vej po vrhu plachte in se molčeče odpravimo eden za drugim po globoki gazi proti naši baraki.

V nizki, ozki iz hlodov zloženi baraki, od katere se iz snega ni drugega videlo kot vhod, je bilo živo kot v čebelnem panju. Sanitejca Baloh in Lichtenstein sta na vsa naglicoma pomotala, vegaste enonadstropne, tesno druga nad drugo utisnjene prične. Drugi so z lopatami strgali ozek robat hodnik, na katerem je bilo na debelo s čevlji nanešenega snega. Tretji pa so po grčavih stenah in špranjah zatikali smrekove vejice ter vsak po svojem okusu lepšali naše borno prebivališče — za sveti večer.

Tam v kotu pa sta ognjičarja Pappler in Pirsch ter topovodje Schlagel, Weingerl in Schifferer drgnili in čistili naboje od pušk za okrasek božičnega drevesčka, vrh od smreke, ki ga je sam Bog vedel kdaj podrla sovražna granata. Artilerijski mojster Fischer je rezal in strgal z nožem izolacijo italijanskega kabla ter odvijal tanke bakrene žične niti, jih previdno s sukneno krpo gladil, da so se svetile in lesketale

lefonisti. In mi deremo drug čez drugega skozi težak črn dim, ki se je valil po postojankah, na svoja mesta. Po Campu Mulli zahrumi zdaj silen vihar. Kot bi tisoče in tisoče konj drvilo po zmurli zemlji; bobni, grmi jek dveh 30.5 možnarjev. Topovi gorskih in poljskih baterij, stoječih po grebenih Monte Longare in Monte Mellette zatulijo v zboru kot tolpa gladnih volkov. Težki in lažji, dalekonosni, sikajo besnijo. Motorne in naše haubice strahotno brundajo. Zbudila se je še "Debela Berta" pri "Barikadi" in s svojim strašnim rjovenjem stresala vrhove gora.

Deset je bila ura. Sovražnik je umolknil. Naša baterija je ogenj ustavila. Topovske cevi so bile razbeljene — čisto bele.

Vrnili smo se potrti v barako in posedli po pričniah. Nihče ni govoril. Vsa je bil zatopljen v globoke misli ter nemo poslušal krohotanje strojne izstrelskih jarkov.

Gorska baterija pa je streljala "Strašno uro". Vsakih deset minut strel.

Čez pol ure smo bili zopet pri topovih. Baterija je nastopila stražo in streljala "uro" — točno na pet minut, strel iz to-na.

Zjansilo se je in pritiskal je strašen mrak. Že poldrugo uro smo stali do pasu pogreznjeni v snegu. Obleka na meni je bila popolnoma zmurza, trda, burja pa neusmiljeno brila ter ledenila nam mozeg v kosteh.

Blizala se je polnoč. O polnoči je imela oddati haubica strel. Pogledal sem na uro, ozrl se na Piebra, ki je na nasprotni strani topa trepetal z vrvjo v rokah. Razumel me je. Zagazil je par korakov vstran in nategnil zmurlo vrv, da bi top sprožil.

Vse je mirno, noben topovski strel ni pretrgal tihote sve-te noči. Še sovražni topovi, ki so ves večer tako divje streljali, so zdaj utihnili, umolkili. Le tam spredaj v strelskih jarkih ni bilo miru. Zdaj pa zdaj je zakrohotala strojnica, počile puške, katerih jek je votlo odmeval v gorovju.

Polnoč je. Ognjičar Pappler se je sklonil nad mojo uro, ki sem jo držal v rokah, hotel je dati z roko znamenje za strel — ko zadoni visoko gori v pečinah srebrno čist, tako lep, tako mil glas trompete, melodijo: "Tiha noč, blažena noč..."

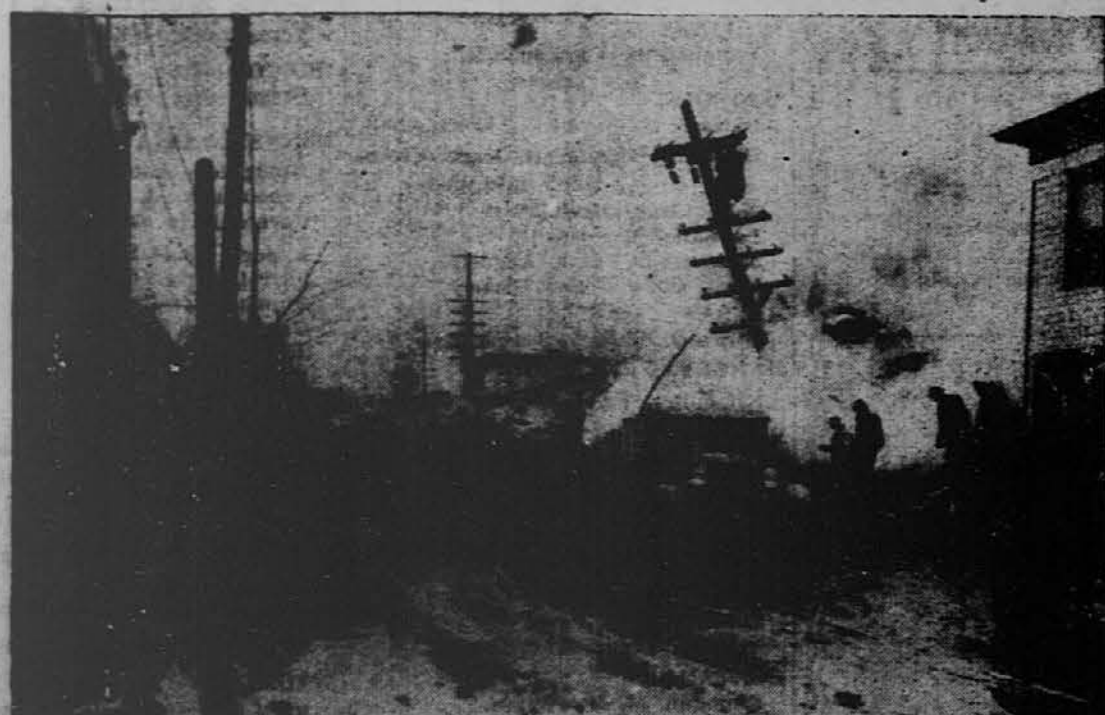
Piebru se vrv povesi. Pappler se skrušen sesede na lafe

"K topovom!" zavpijejo te-

Devet je kazala ura. Sovražnik je pričel streljati z težkimi topovi na našo baterijo. Granate so se z groznim pokom razletevale v bližini topov, tla so se zibala kot ob potresu, tramovje barake se stresalo kot travnate bilke.

"K topovom!" zavpijejo te-

POSLEDICE PLAZU

Z gore Robert se je utrgal plaz zemlje in skalovja ter povzročil veliko škodo v Junesu, glavnem mestu Alaske. Stirinajst oseb je izgubilo življenje. Slika nam kaže reševalce, ki iščejo ponesrečence med razvalinami.

VELIKO ŠTEVILO INOZEMCEV, IŠČE NATURALIZACIJO.

Tekom fiskalnega leta, ki se je dovršilo dne 30. junija 1936, je bilo vloženih 148,118 prošenj za prvi papir in 167,127 prošenj za drugi papir. Tekom istega leta se je izdalo 141,265 državljskih papirjev.

Te številke dokazujejo povečano zanimanje za pridobivanje ameriškega državljanstva, ki se splošno pojavlja v zadnjih dveh ali treh letih. Število tujerodcev, ki niso še bili naturalizirani, stalno pada. Ljudsko število od 1. 1920 je namreč 6,284,613 inozemcev v Združenih državah. Od tedaj, sodeč po podatkih, ki so na razpolago, je njihovo število padlo na 4,922,000 in od teh kakih 1.139,000 je storilo začetne korake za pridobitev ameriškega državljanstva.

Natančne podatke o naturalizacijah imamo še le od 1. 1907 ko so državna sodišča začela pošiljati v Washington duplikate vsakega državljskega papirja. Skupno število v zadnjih tridesetih letih znaša 6,605,629 prvih papirjev, 4,234,492 prošenj za drugi papir in 3,778,232 državljskih papirjev.

LOKOMOTIVA V SLUŽBI TIHOTAPSTVA.

Francoski listi poročajo o močnem porastu tihotapstva na francosko-belgijski meji. Tihotapstvo je najtežje zasledovati baš v tem času, ko je mnogo megle in dežja. Prava tihotapska groteska se je zgodila te dni na postaji v Tourecoingu.

Carinski organi so hoteli na temelju neke ovadbe preiskati lokomotivo, ki je pravkar privozila na postajo, ko so se blizali hlapcu, je strojevodja izpustil nenaadno vso paro, ki je zavila lokomotivo v pravi oblak. Med tem sta strojevodja in kurjač vrgla veliko število zavitkov v ogenj. Lokomotiva je začela nato puhati goste tobačne oblake, ki so carinike seveda še bolj spodbodili, da so pohiteli na stroj. Toda strojevodja in kurjač sta jih prepodila z vodnimi brizgi iz cevi. Preden so cariniki dosegli svoj namen, sta možaka pokurila že 6 do 7 kg belgijskega tobaka. V rezervuarju za olje v lokomotivi so odkrili pozneje še 500 steklenic raznih alkoholnih pijač, ki sta jih strojevodja in kurjač hotela isto tako vtihotapiti na Francosko.

to, glava se mu skloni na prsa in zaječi ob dušo pretresajoče milih glasovih, ki so odmevali daleč na okrog po fronti.

Vsa fronta je ostrnela, pri-sluhnila...

Naslonjen na kolesu topa, sem drhtel, trepetal, poslušal rajsko lepe zvoke, ki so plavali nad nami. Skozi solze v očeh sem gledal ostale, kako so jim te drsele čez uvenela, upadla lica — saj premnogi so poslušali božično pesem — zadnji-krat v življenju.

Niso še zamrli poslednji odmevi trompete po globelih in prepadih večnih ledenikov, ko se navali sovražnik na naše jarke. Vnela se je strašna bitka na življenje in smrt. Vse gore so ječale v silnih eksplozijah sovražnih granat, vsi vrhovi v blede svetlobi ognja naših topov.

Boj je trajal vso noč do belega dne.

Šest mesecev pozneje, v juniju 1918 je naša cela naša baterija na prelazu med Coll de Rossa in Monte Sisemollom skupni grob pod razvalinami naših topov.

In ko bodo na svetlo noč zapeli v Camponelli v Ronhe, v Gallio in v Asiagi božični zvonovi, naj pojo tudi mojim tovarišem in naj jih zazibljejo v večno sladek sen božične noči.

L. Ganghofer:

Grad Hubertus

:: Roman ::

74

"Ne, papa!" je nadaljeval Tasilo, preden je mogel Robert odgovoriti. "Braniti sem se hotel samo proti svojemu očitku. Ponosen sem na svoje plemstvo. Toda zahtevati ne smemo nekih pravic, ne da bi s tem ne prevzemali tudi večjih dolžnosti. Plemenito pokolenje nas postavlja na vidno mesto, kamor sto in sto oči najde pot laže, kakor k preprostemu zemljana, ki skuša prav ali slabo vršiti nalogo svojega življenja. Kar storimo velikega, se šteje posameznemu o nas kot nekaj samoočesbi umiljivega. Saj hočemo biti sami 'izvoljeni'! Zato vidijo sleherni našo samopašnost in zlorabo stokratno in jo razglašajo kot tipično za nas vse. Toda tako je, in zato imamo mi dvojno dolžnost."

"Imenitno!" se je zasmel Robert. "Na ljudskem shodu bi se s takšno slamo ljudem na moč priljubil. Toda v lovski koči svojega očeta?" Ozrl se je proti grofu Egge, ki je puhel predse goste oblake dima. "Upam, papa, da se dobro zabavaš! Že je rekel: dolžnost. Pazi, zdaj bo začel takoj premlevati tisto o noblesse oblige!"

Grof Egge je molčal.

"Da, Robert, beseda je ostarela. Ako bi jo znali ohraniti pri mladi moči bi uživalo plemstvo tudi še danes tisto spoštovanje, ki mu ga od srca želim. Ne samo pri naši služinčadi. In potem bi tudi ne okusil pri sebi, da začne vsak izmed nas, ki ga notranja sila priganja k resnemu delu, težko dvomiti o svoji zmožnosti in svoji pošteni volji, prav zato, ker je po rodu plemenitaš. Toda prav praviš, to ni pogovor za lovsko kočjo. In papa bo truden. Čas je, da končamo. Lahko noč, papa!"

Grof Egge je puhnil oblak dima in molče po kimal.

Ko je bil Tasilo zapustil izbo, je vstal Robert izza mize. "Čeden gospod! Kaj praviš, papa?"

Grof Egge je drobno pogledal in se s pipičnim ustnikom pogladil po belih brkih. "Pravim: ti bodi tiho! Če se prilaga le komu, kar je rekel, se prilaga tebi! Da bi bil on kdaj dober lovec, ne verjamem več. Toda rajši vidim, da sedi za pisalno mizo, kakor za proketo de-

ska, za katero ti na moj račun preživljaš noči. Pojdi spat!"

Grof Egge je zapiskal v prste. Ko je na pečem robu iztrkaval pipo, je pritekel skozi vrata Schipper. "Odpri okna, da se izkadi ta cigaretni smrad, in pripravi mi posteljo."

Brez besede je odšel Robert iz izbe in splezal po lestvi na podstrešje. Pri tem poslu je krepko po vojaško oklel ta odkazani "nesramni kvartir".

Za vsakega brata je France pogrnil po sentrjuho in pripravil volneno odejo. Sveča, ki je gorela za motnimi stekli laterne, je klavirno razsvetljevala prostor in opajčnjene strešne lemeze. Tasilo je že legel k počitku. Tudi France se je že zakopal v seno in ni čakal, da bi se udeležil skrivne večerje.

Dočim je Schipper dol v izbi otiral grofu Eggeju nogo, sta se Robert in Vili spravila v podstrešje nad nimštajneca in pivo, ter pospravila porčijo konserviranega guljaža.

16. POGlavJE

Forbeck je vstal za ranega jutra, da bi pred svojim odhodom na Hubertovo ujel še nekaj ur za delo. Odprl je okno in pomaknil platno v najboljše luč. V roko je vzel tudi paleto. Stopil je pred sliko in uprl svoj pogled v blestečo dekliško postavo. Zdelo se je, da živi pred njim, ko jo je obseval zadnji sončni žarek, ki ga je grozeča nevihta že dušila.

Forbeck je menda pozabil na delo. Ni čul, ko je stopila v izbo Mali in mu prinesla zajtrk. Sele ko je zarožljala skodelica, se je prebudil in raztreseno pokimal za pozdrav, ki mu ga pa Mali ni vrnila. Hlastno je zapustila izbo. Forbeck je zavil platno v belo suknjo, položil barvnik na mizo in se pripravil na odhod, ne da bi se dotaknil zajtrka. V veži ga je srečala Mali z malo Anieco na rokih.

"Če pride kdo s Hubertovega po moje stvari," je dejal, "sem zgoraj vse pripravil. Prosim, recite slugi —" Tedaj je umolknil in prestrašeno pogledal dekletu v obraz.

Mali je bila kakor strah v lastni osebi. Izraz brezupnega gorja je ležal v njenem žalostnem obrazu, in okoli oči so se vili temni kolobarji.

DALJE PRIDE

1937

SLOVENSKO-AMERIKANSKI

KOLEDAR

160 STRANI ZANIMIVEGA ČTIVA, SLIK, POUKA
IN NASVETOV JE VREDNO ZA VSAKEGA

50 CENTOV

Naročite ga danes.

Slovenic Publishing Company

New York, N. Y. 216 West 18th Street

Potnavzgor

ROMAN IZ ŽIVLJENJA

ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL: I. H.

"To bi ti moglo biti lepo darilo. Sedaj pa sem vendarle vesel, da si prišel k meni in nisi svoje uboge žene s tem mučil. Veš, da me ima tvoja mati že dolgo za slabega, vem že dolgo. Toda, da je tvoji ženi kaj takega zaupala! Pa pustimo sedaj to. Vse ti bo pojasnjeno; nikar več ne zatezaj obraza. Nedolžnost tvoje Gite ti bo žarela kot ljubo svetlo sonce. Samo počakaj za trenutek, najprej moram sezuti te presnete lakaste čevlje. Tako — sedaj bom takoj sedel k tebi in bom opravil veliko spoved. Natoči si kozarec in pij, da boš dobil kaj barve."

V sosednji sobi si sezuje čevlje. Nato pa zopet pride v sobo in stopi pred Džorža.

"Sedaj pa me najprej pogledaj. Ali izgledam, kot kak lopov, ki bi svojemu najboljšemu prijatelju odtujil ženo njegovega srca?"

"Saj tudi nisem verjel. Toda toliko je zagonetnega in vznemirljivega. V tem stanju nisem mogel srečati Gite. Zato sem prišel k tebi, da slišim resnico. Da jo bom pri tebi dobil, sem vedel."

"In v tem se nisi motil," odgovori Hartman resno.

Nato pa potisne mizico s kadilno pripravo med sebe in med prijatelja.

"Tako, sedaj si najprej prižgiva mirovno pipo. Motam namreč poseči nazaj. In moji živci so vsled tvojega napada razburjeni. Čakaj, tvoji materi bom jutri pošteno povedal. To ti obljubim. Za njeno dobro mišljenje se ji v resnici nimam zahvaliti. Pri njej zadostuje le majhen sum, da kaj takega napravi."

Prižgita si cigarete. Hartman nekaj časa zamišljeno gleda za oblakom dima. Da je sedaj moral Džorž od njega vse izvedeti, je bilo jasno. Toda, kako bi mu najbolje povedal, to mora biti zelo premišljeno.

Slednjič pa prične:

"Ti, — to ti moram že povedati: tvoja žena, ako bi jo srečal izven tvoje lastninske pravice in če ne bi bila tako neizmerno zaljubljena v svojega moža — potem bi mi še mogla biti nekaj. — Samo mirno kadi, neumni tepec. Saj je vendar tvoja žena in za njo je samo en mož na svetu, in ta mož si ti. Kaj ne, sedaj veselo zijaš v mene in obraz ti postaja vselej. Toda, stoj — malo moram tvoj ponos potlačiti. Njen dober prijatelj sem vendarle in imela sva med seboj tudi tajnost — veliko tajnost. Res, tukaj vidim ta grdo obsojajoči list. To ti moram najprej pojasniti. Mislim, da te je najbolj potrl."

Džorž globoko potegne sapo.

"Da, ker si ga nisem mogel razložiti."

Hartman vstane in breka po svoji mizi. Vrne se s knjigo v roki. Nekaj časa lista po njej, dokler ne najde, kar je potreboval. In Džoržu ponudi odprto stran.

"Tako, sedaj pa to-le enkrat preberi. Tukaj, od te vrste dalje. In ta lepi listek položi poleg in primerjaj, ako se ne vjema."

Džorž bere. Natančno iste besede, ki so bile na listku, so bile tiskane tudi v knjigi. Olajševalen nasmeh razjasni njegov obraz.

"To so besede v romanu, ki ga je napisala Gita," pravi ves srečen.

"Hm. Tako približno bi bilo. Sedaj vidiš, ti budalo, s tvojimi žalostnimi očmi si me prestrašil. Tvoja gospa mati bi napravila boljše, ako ne bi vohunila in sumničila. Kaj bi mogla vse napraviti! Na vsak način pa imaš nekaj peklenških ur za seboj. Toda vsaka stvar ima dve s strani. Sedaj pomagaj svoji ženi s svojo izpovedjo. Revica je sama polna strahu in žalosti — veš, zaradi najine tajnosti. Boji se, ker ne ve, kako boš vse to sprejel."

Džorž smeje prime njegovo roko.

"Mislim, da si moreš izpoved prihraniti. Ti imaš denar, katerega so baje prinesle moje slike, dal njej, kaj ne? In Gita je bile sama v tej zaroti. In samo, da sta mi omogočila moje študije, sta igrala majhno komedijo?"

Hartman se smeje.

"Vsega nisi popolnoma pogodil. Pogledaj, koliko denarja še nikdar nisem imel. Ako mi kaj preostane, si kupim kaj lepega za svojo zbirko. Toda glede komedije imaš prav. Toda denar je tvoje žene."

Džorž neverjetno zategne obraz.

"Gite? To je neumnost. Kako pa naj bi dobila toliko denarja?"

"No, sedaj pa poslušaj, takoj boš izvedel."

Naglo vzame požirek vina in kar najbolj na kratko pripoveduje radovednemu prijatelju vse, kar sta mu z Gito zamolčala. Gita podoba žari vedno svetleje pred njegovimi očmi. Iz zlatih tal požrtvovalne ljubezni se dviga svetniški sijaj. Pa čim svetlejša postaja njena podoba, tem manjši se zdi sam sebi.

"Torej Giti se imam za vse zahvaliti. Z denarjem, katerega je zaslužila moja žena, sem se jaz učil," pravi počasi.

Hartman prikima, kot bi hotel reči: "Tako sem si mislil; sedaj pa bo vzrojil."

"Veš, glede tega si ne beli glavo. Šest tisoč, osemsto mark je tvoja žena že dobila nazaj in poleg tega imaš še v dobro dvanajst sto mark. Tvoje slike so bile malo pozneje prodane. Gospa Hermsdorfova, pri kateri sva bila nočjo povabljeni, je za tvoje slike plačala osem tisoč mark. Poleg tega pa je ta gospa tudi naročila, da jo boš slikal. Ti, to je gospa! Bečem ti občudovanja vredna! Veš — samo da se boš bolj pomiril — mislim, da sem v to žensko zateleban, kot — no, saj ne vem kako. To gospo Hermsdorff srečam nekega dne na razstavi. Iskala je slikarja, ki bi mogel naslikati njene lepe oči. Seveda sem priporočil tebe. Hotela je videti kako tvojo sliko. Poslal sem ji Gito in otroško sliko.

(Dalje prihodnjak)

Dopisi.

Girard, O.

V Girard, O., se vrši na Silvestrov večer prosta zabava in ples za vse stare in mlade. — Vstopnina je prosta za vsakega, zato Vas vabimo, da pridite v obilnem številu med nas in Vam ne bo žal.

Za valčke in polke bo preskrbel Umek orkester.

Vabljeni ste vsi od blizu in daleč.

Toraj nasvidenje v Girard v Slovenskem Domu na Silvestrov večer.

S pozdravom

Clanica G. K.

Rumunija in Rusija

Namestnik ministr. predsednika Inculez je imel te dni v parlamentu glede na izvajanja vladnega poslanca o odnosih Rumunije do Rusije govor, v katerem je dejal med drugim:

Ne smemo se brigati za to, kar se dogaja v Rusiji, kakor tudi mi ne dopuščamo Rusiji ali drugim državam, da bi se origale za to, kar se dogaja pri nas. Sovjetska unija je naš sosed in se veselimo, da imamo z njim dobre sosedne odnose, ki se morajo še izpopolniti z medsebojnim zaupanjem.

Jeklena mreža okrog Londona.

V zaščito Londona pred letalskimi napadi bo obešena v okolici mesta mreža iz jeklene žice. To ni nova misel, pojavila se je že med svetovno vojno, toda takrat se je zdelo, posebno iz finančnih razlogov neizvedljiva, zdaj se bo pa uresničila. Mreža bo tvorila v zraku okrog mesta zavese iz jeklene žice, ki jo bo držalo mnogo velikih balonov.

Baloni bodo 7200 m visoko nad zemljo in zastor, ki bo visel na njih kakor pas, bo širok okrog 1200 m. Baloni oddaljeni drug od drugega 20 do 30 jardov in vsak bo imel obseg okrog 100.000 kubičnih čevljev. Jeklena mreža se bo lahke potegnili k balonom ali pa spustila proti zemlji, kakor bodo pač prihajala poročila o sovražnih letalih. Če se bodo letala blizala Londonu visoko, bo

PRED ODSTOPOM ANGLEŠKEGA KRALA

Slika je bila posneta par tednov pred odstopom angleškega kralja Edvarda, ko je slednji v družbi ministrov obiskal premogarske nasebine v South Walesu.

treba mrežo potegniti višje, če bodo pa letela nizko, bodo pač mrežo spustili. Sovražnik ne bo mogel leteti nad jekleno mrežo, niti pod njo.

Angleške tovarne so že dobile naročila za milijon milj jeklene žice. To bo sijajna zračna obramba Londona, v katero se bodo sovražni letalci zapletali kakor muhe v pajčevino, seveda, če ne bodo kje drugje brž izumili novega orožja, s katerim bodo mrežo raztrgali na dahjavo.

Vest ni dala ciganu miru.

Po 17 letih se je pojasnil hud zločin, ki se je zgodil v neki občini v bližini Prostějova. Pri orožnikih v Olomouci se je javil 45-letni cigan Jožef Daniel in je izpovedal, da je v noči 3. februarja 1919 umoril gostilničarja Horaka iz te občine. Horak se je mislil tisto noč odpeljati na Slovaško, da bi tam kupil neko posestvo. Naročil je nočnemu čuvaju Chaloupki, naj ga pravočasno zbudi. Chaloupka je vedel, da gre kupovati posestvo in je domneval, da bo imel s seboj veliko vsoto denarja. Tega denarja se je polakomil. Pregovoril je cigana Jožefa Daniela, da bi gostilničarja počakal v zasedi. In res sta gostilničarja počakala ob gozdnem robu in ga ustrelila z osmimi strelji iz puške. Oba pa sta se za plen grdo ukanih, kajti Horak je imel pri

sebi samo 150 Kč., ki jih je vzel Daniel, med tem ko se je moral Chaloupka zadovoljiti z nikakoli uro in veržico. Pozvedovanje za morilce je bilo tlej brez uspeha. Chaloupka je tri leta pozneje umrl, cigan pa se je sedaj javil orožnikom. Dejal je, da mu vest ni dala več miru in da ga je duh umorjenčev obiskoval vsako noč.

NOSEČNOST IN STAROST ŽIVALI.

Doba nosečnosti traja pri slonicah 22 do 24 mesecev in novorojeni slonček tehta povprečno že polgred stot. Sloni žive običajno 60 let, v izjemnih primerih tudi 90 let.

Velblodka nosi svojega mladiča 390 dni, torej še vedno več nego leto, povprečna življenjska doba velblodov pa je 25 let.

Po trajanju nosečnosti sledi oslica s 380 dnevi, nato kobila s 336 dnevi.

Samica povodnega konja nosi 240 dni, te živali pa živijo povprečno 40 let. Ime "povodni konj" nosi žival prav za prav po krivem, po vseh svojih znakih bi se morala imenovati bolj "povodni prašič."

Tigrice in leopardke nosijo 96 do 110 dni.

Nosorogi živijo do 45 let. Žirafe 30, lame povprečno 25 let. Orangutani so za vsako vrstne vremenske in druge vplive zelo občutljivi, vendar pa živijo povprečno kakšnih 30 let.

"GLAS NARODA"

pošljamo v staro domovino. Kdor ga hoče naročiti za svoje sorodnike ali prijatelje, to lahko stori. — Naročnina za stari kraj stane \$7. — V Italijo lista ne pošljamo.

KIRURGIJA NI IGRAČA.

Za kirurgijo je treba zdravniku močnih živcev in varnih rok. Le malo naj se zmoti ali strese, pa je konec. Zato so tudi skušnje iz kirurgije vedno zelo težke. V prejšnjih časih je bila navada, da so kandidate pri skušnjah takole spravedali z nožem je moral iti po ozki zarezi, ki je bila zarezana na ploščo. Kdor je le malo začel vstran, je zazvonil zvočne. Mladi kirurgi so seveda pri vajah zvonili kakor za stavo. Nekega dne je nekdo izmed dijakov vprašal slovečega profesorja kirurgije Billrotha: "Gospod profesor, ali se vam vedno posreči?" Billroth pa je odgovoril: "Niti od daleč ne! Čemu pa tudi, saj moji bolniki nimajo zvoncev v trebuih." Božična noč na 3

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Poleg naslova je razvidno do kdaj imate plačano naročnino. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja leto. Da nam prihranite nepotrebnega dela in stroškov, Vas prosimo, da skušate naročnino pravočasno poravnati. Pošljite naročnino naravnost nam ali jo pa plačajte našemu zastopniku v Vašem kraju ali pa kateremu izmed zastopnikov, kojih imena so tiskana z debelimi črkami, ker so upravičeni obiskati tudi druge nasebine, kjer je kaj naših rojakov naseljenih.

CALIFORNIA: San Francisco, Jacob Laushin

COLORADO: Pueblo, Peter Cullig, A. Saffig Walsenburg, M. J. Bavuk

INDIANA: Indianapolis, Fr. Zupančič

ILLINOIS: Chicago, J. Beyčič, J. Lukanich Cicero, J. Fabian (Chicago, Cicero, in Illinois)

Joliet, Mary Bamblich La Salle, J. Spelich Mascoutah, Frank Augustin North Chicago, Joe Zelenc

KANSAS: Girard in okolica, Joseph Močnik

MARYLAND: Kitzmiller, Fr. Vodopivec

MICHIGAN: Detroit, Frank Stular

MINNESOTA: Chisholm, Frank Gouše Ely, Jos. J. Poshel Eveleth, Louis Gouše Gilbert, Louis Vessel Hibbing, John Povše Virginia, Frank Hrvatich

MONTANA: Roundup, M. M. Panlan Washoe, L. Champa

NEBRASKA: Omaha, P. Broderick

NEW YORK: Gowanda, Karl Strulsh Little Falls, Frank Masto

OHIO: Barberton, Frank Treha Cleveland, Anton Bobek, Chas. Karlinger, Jacob Remlik, John Slarunik Girard, Anton Nagođe Lorain, Louis Balant, John Krmšec Youngstown, Anton Kikelj

OREGON: Oregon City, Ore., J. Koblar

PENNSYLVANIA: Broughton, Anton Ipavec Conemaugh, J. Brezovec Coverdale in okolica, M. Rupnik Export, Louis Zupančič Farrel, Jerry Okorn Forest City, Math Kamin Greensburg, Frank Novak Johnstown, John Polants Krayn, Ant. Tauselj Luzerne, Frank Balloch Midway, John Zast Pittsburgh in okolica, J. Pogčar in Philip Progar

STEELTON, A. Hren Turtle Creek, Fr. Schiffr West Newton, Joseph Jovan

WISCONSIN: Milwaukee, West Allis, Fr. Stak Sheboygan, Joseph Kikelj

WYOMING: Rock Springs, Louis Tancher Diamondville, Joe Bolich

Vsak zastopnik ima potrdilo za svoje, katere je prejel. Zastopnika tega priporočamo.

UPRAVA "GLAS NARODA"

ZNAMENITI ROMANI KARLA MAYA

Kdo bi ne hotel spoznati "Vinetova", idealnega Indijanca, ki mu je postavil May s svojim romanom najlepši spomenik?

Kdo bi ne hotel biti z Mayem v "Padišahovi senci" pri "Oboževalcih Ognja", "Ob Vardarju"; kdo bi ne hotel čitati o plemenitem konju "Rihju in njegovi poslednji poti"?

TO SO ZANIMIVI IN DO SKRAJNOSTI NAPETI ROMANI!

IZ BAGDADA V STAMBUL
4 knjige, s slikami, 627 strani
Vsebine:
Smrt Mohamed Emine; Karavana smrti; Na begu v Gorop; Družba En Nazz
Cena1.50

KRIŽEM PO JUTROVEM
4 knjige, 598 strani, s slikami
Vsebine:
Jesero smrti; Moj roman ob Nilu; kako sem v Mekko romal; Pri Samarit; Med Jesidi
Cena1.50

PO DIVNEM KURDISTANU
4 knjige, 594 strani, s slikami
Vsebine:
Amadija; Beg iz ječe; Krona sveta; Med dvema ognjema
Cena1.50

PO DEŽELI ŠKIPETARJEV
4 knjige, s slikami, 577 strani
Vsebine:
Brata Aladžija; Koča v soteski; Miridit; Ob Vardarju
Cena1.50
Indijalec; Na lovu; Spet na divjem zapadu; Rešeni milijoni; Dedič
Cena3.50

V GORAH BALKANA
4 knjige, s slikami, 576 strani
Vsebine:
Kovač Šimen; Zaroka s zaprekami; V golobnjaku; Mohamedanski svetnik
Cena1.50

Naročite jih lahko pri:

KNJIGARNI "Glas Naroda"
216 West 18th Street
New York, N. Y.